

КОРЕНЕВА ГУБКА У СОСНОВИХ НАСАДЖЕННЯХ ФІЛІЇ «БАРАНІВСЬКЕ ЛМГ»

Волинський В.М., гр. ЛГ-22-2м
Науковий керівник – д-р с.-г. наук, доц. **О.Ю. Андрєєва**
Поліський національний університет

Коренева губка, спричинена комплексом грибів *Heterobasidion annosum* (Fr.) Bref sensu lato, є одним із найбільш поширених захворювань сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) у різних регіонах, зокрема в Українському Поліссі. Ця хвороба розвивається хронічно або гостро та призводить до всихання дерев, які при цьому стають більш уразливими до дії інших природних та антропогенних чинників – вітру, заселення короїдами, господарських заходів тощо. Унаслідок поступового відпаду дерев в осередку кореневої губки виникають прогалини у лісовому наметі, змінюються рівень освітлення, вологості, режим температури, а екологічні умови стають ще сприятливішими для розвитку хвороби. Після відпаду головної породи її місце посідають інші породи, стійкіші до хвороби.

Збудники кореневої губки зберігаються у вигляді спор чи міцелію в коренях хворих дерев, природного відпаду та пнів і за сприятливих умов уражують сприйнятливі дерева. Аналіз опублікованих даних свідчить, що поширення й розвиток кореневої губки значною мірою визначаються кліматичними особливостями регіону, лісорослинними умовами та структурою насаджень. У зв'язку із цим, є можливість визначення найбільш придатних умов для формування осередків цієї хвороби.

Метою наших досліджень було розрахувати ймовірність формування осередків кореневої губки в насадженнях філії «Баранівське ЛМГ» беручи до уваги особливості їхнього поширення у регіоні.

Джерелом даних були матеріали лісовпорядкування філії «Баранівське ЛМГ» та дані стосовно поширення осередків кореневої губки в соснових насадженнях лісового фонду підприємства.

Ймовірність поширення осередків кореневої губки розраховували як співвідношення площі осередків у певному типі лісорослинних умов, групі віку, за певних відносної повноти чи бонітету до загальної площі соснових насаджень із відповідними характеристиками.

Аналіз даних свідчить, що площа осередків кореневої губки в насадженнях філії «Баранівське ЛМГ» становить 1438,7 га, або 7,9 % від площі всіх соснових насаджень.

Загалом соснові насадження лісгоспу представлені у 14 типах лісорослинних умов і переважають за площею у свіжих і вологих суборах і сугрудах, зокрема в В₂ і В₃ становлять 25,1 і 40,0 % відповідно.

Осередки кореневої губки виявлені у п'яти типах лісорослинних умов із переважанням В₂ (61,5 % площі) та С₂ (28,5 % площі). За

результатами розрахунків побудовано номограму, яка відбиває ймовірність формування осередків цієї хвороби у різних типах лісорослинних умов (рис. 1).

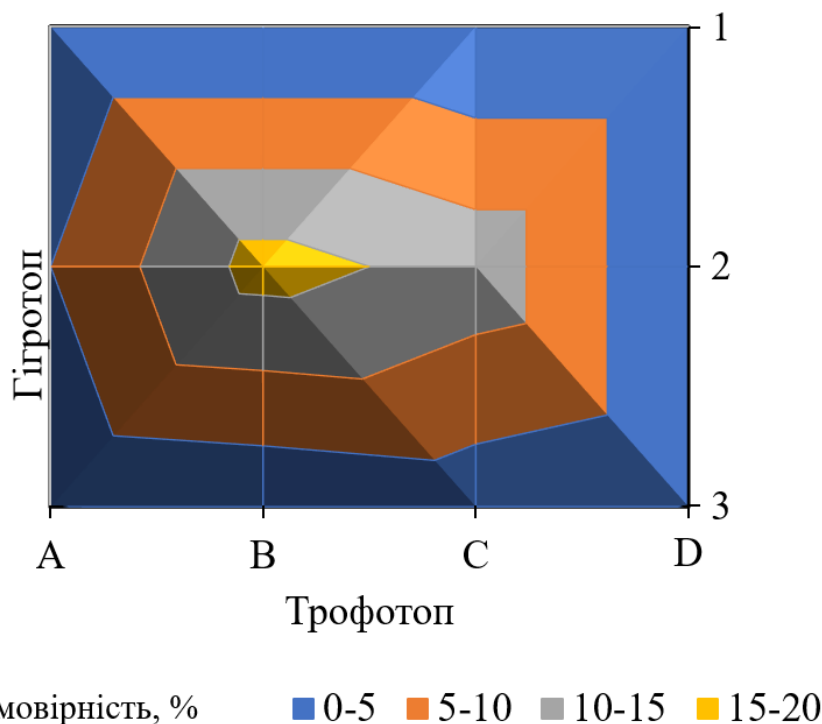

Рис. 1. Імовірність формування осередків кореневої губки у соснових насадженнях філії «Баранівське ЛМГ» залежно від типу лісорослинних умов

У лісовому фонді лісгоспу присутні насадження всіх груп віку, серед осередків кореневої губки – молодняки 2 класу, середньовікові та пристиглі сосняки. Площа середньовікових соснових насаджень, включених і не включених до розрахунку, дуже близька у лісовому фонді загалом, а серед осередків кореневої губки становить 644,4 та 490,4 га відповідно. Ймовірність формування осередків кореневої губки збільшується від молодняків 2 класу до середньовікових насаджень і зменшується у пристиглих (рис. 2). Одержані дані узгоджуються з публікаціями стосовно розвитку кореневої губки у віці понад 30 років.

Низькоповнотними деревостанами представлено 0,2 % всіх насаджень і 0,4 % – насаджень в осередках кореневої губки. Згідно із цим ймовірність формування осередків кореневої губки зменшується від 12,5 % за відносної повноти меншій 0,5 одиниці до 8,9 % – за відносної повноти 0,5–0,8 і до 6,3 % – за відносної повноти понад 0,8 одиниці (рис. 3).

Насадження сосни в осередках кореневої губки бонітету ІА становлять 64,4 %, а в усіх соснових насадженнях – 35,6 %, насадження бонітету І – 30,3 та 46,4 % в осередках кореневої губки та в усіх соснових насадженнях.

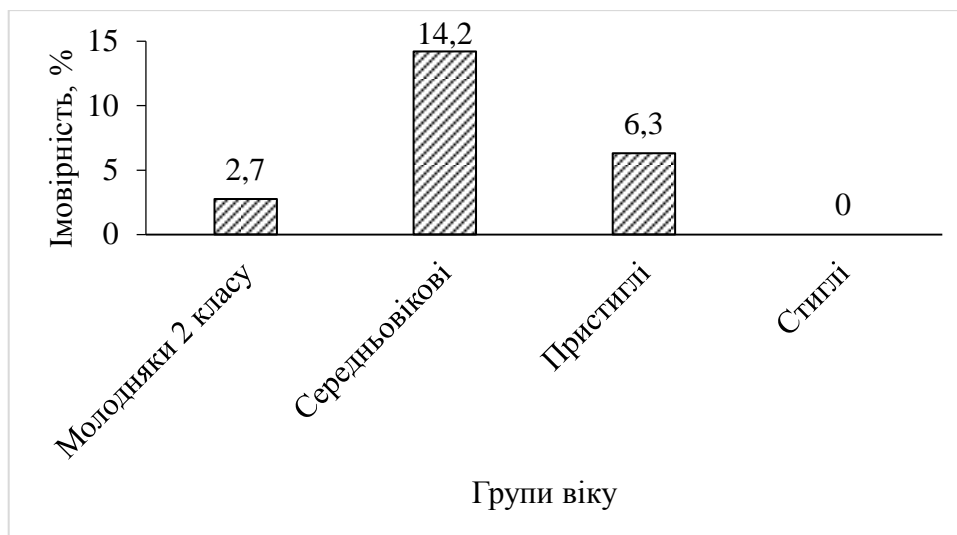

Рис. 2. Імовірність формування осередків кореневої губки у соснових насадженнях філії «Баранівське ЛМГ» залежно від групи віку

Рис. 3. Імовірність формування осередків кореневої губки у соснових насадженнях філії «Баранівське ЛМГ» залежно від відносної повноти

Водночас частка насаджень II і III класів бонітету є значно більшою поза осередками цієї хвороби. Найбільшу ймовірність виникнення осередків кореневої губки розраховано для насаджень бонітету IA (13,8 %), меншу – IB та I (5,6 і 5 % відповідно) та значно меншу – для насаджень II і III класів бонітету (1,4 і 0,5 % відповідно). Одержані дані дають змогу з використанням бази даних лісовпорядкування визначати найбільш уразливі до цієї хвороби насадження.